

nu, at i 1877 var det muligt at tænke sig, at Regjeringen handlede i Overilelse, i alt Fald uden Forsæt. Det var muligt at tænke sig, at Regjeringen i 1877 blev overrasket af Begivenhedernes Gang, at den derfor greb til en Udvei, som, skjøndt grundlovstridig, dog ikke havde ligget i Regjeringens Hensigt som en Plan til Gjennemførelsen af en bestemt Retsstilstand eller retløs Tilstand her i Landet; men det er ikke muligt mere. En Paastand om, at det, der nu er sket, er sket tilfældig, at Regjeringens hele Politisk paa Finanslovens Omraade saavel som paa alle andre Omraader er en tilfældig Politisk, som Regjeringen har grebet til som en Udvei, — en saadan Paastand vil jeg ikke fremsætte, og jeg haaber ikke, at Noget vil fremsætte den. Der er ikke et Menneske, der tror det, der er ikke en Eneeste af os, der mener dette alvorligt. Nei, mine Herrer, det er vel forbedret, hvad der er sket. Den nuværende Regjering har en Historie, desværre. Den nuværende Regjering begyndte med et Program. Dette Program lød saaledes: Regjeringen kan undvære Folkethingets Tillid. Det var et uforstandigt og slet gjenomtænkt Program. Thi i en Forsætning, som hælder Folkethingets absolute Veto, kan Regjeringen lige saa lidt undvære Folkethingets Tillid, som den kan regjere uden at kunne skaffe sig de to andre Faktorer, Kongens og Landstingets, Sa. Den Ting er givet. Programmet var slet gjenomtænkt og fantastisk. Programmet var vel ogsaa for en Del kommet til Veie ved en fantastisk Opfattelse af Noget, som man kaldte Folkethingets Enevælde, som skulde fremgaa af Folkethingets Nei. Det tror jeg, det er berettiget at undskyldte Regjeringen med. Thi den Sætning har jo været fremsat saa tidt i Regjeringens Presse — som ganske vist i denne Tid har slaaet saa mange Kuldbøtter, at man slet ikke kan finde, hvor den stod for nogen Tid tilbage — og den bliver endnu fremsat der, at Regjeringens Indrømmelse af Folkethingets absolute Veto vilde være ensbetydende med Folkethingets Enevælde og en Tilfidesattelse af Kongens og Landstingets Ret. Jeg tror, at en lille Smule ædruelig Eftertanke, en lille Smule Sunden sig vilde kunne kurere for den Slags Wildfarelser. Der hører jo dog ikke nogen stor Skarpsindighed til at se, at en Regjering, som repræsenterer tre Faktorer absolute Veto, ikke kan gøre den ene af disse Faktorer enemægtig. Tre Menneskers Ret udelukker den Enes Enevælde, det er klart. Ikke desto mindre tror jeg, at det er saadanne Fantaster, der fra først af have drevet Regjeringen ind paa dens Bane eller paa Forsøget paa at reali-

isere et Program, som er i Strid med Forsætningen. Regjeringen har ved denne Politisk, denne Experimentspolitisk, som man kan kalde den, brugt over 10 Aar af Landets og Folkets Liv. Nu vel, heller ikke det tror jeg, man tør gaa strengt i Rette med Regjeringen for. Opstaar der en Gang en saadan Paastand, saa er i Virkeligheden den tilfældige Veie til at faae den prøvet den, at alle Parter anvende, hver for sig, deres formelle forfatningsmæssige Rettigheder til den yderste Grænse. Det vil da hurtig vise sig, om hele denne Statstheori har været forfatningsmæssig eller ikke. Det maa dog hurtigt komme til et Punkt, hvor en af Parterne ikke kan komme videre ved Anvendelsen af sine forfatningsmæssige Rettigheder. Man kan nu sige om Folkethingets Politisk, hvad man vil, man kan være en Tilhænger eller Modstander af den Politisk, som Folkethinget har benyttet, det har endnu aldrig Noget kunnet paastaa, at Folkethinget i noget Punkt er gaaet ud over sine formelle grundlovmæssige Rettigheder. Det har ikke gjort Andet end anvende sit Veto, og dette Veto har Folkethinget med lige saa fuld Ret som de to andre Faktorer. Derjom Kongen nægter sit Samtykke til en Lov uden at give Grunde, ere vi pligtige til at høre os for dette Veto, Kongen har, da der ikke i Forsætningen er sat nogen Betingelse for Kongens Ret. Men affkurat den samme Ret har Folkethinget. Folkethinget er Eneherre over Grundene til Anvendelse af sit Veto og anvender nu denne Ret. Underleedes stiller det sig med Regjeringen. Da Regjeringen naaede i Fjor, var den kommet saa vidt, at den havde faaet Vinene op for, at med lovlige Midler kom den ikke videre. Da var Prøven gjort, da stod det fast, at en Regjering her ikke kan regjere lovligt, medmindre den skaffer sig Folkethingets Tillid, eller i hvert Fald Folkethingets Sa. Det havde da været Regjeringens Pligt at gaa, og hvis den havde gjort det, tror jeg, at Ingen vilde have givet denne Regjering et haardere Eftermæle, end den fortjente. Jeg tror, at Alle vilde have erkjendt, at Regjeringen har prøvet at sætte Anskuelsen igjennem, som den ansaa for rigtige; da den saae, at Grænsen var Lov og Ret, veg den af Veien, det vilde man have anerkjendt. Men den Gang Regjeringen saae, at den ikke kunde sætte sin Politisk igjennem paa Lovlig Maade, gik den i Vinter en anden Veie. Den blev, men den satte sin Magt over den grundlovmæssige Ret her i Landet. Alle de Forsøg, der ere gjorte paa at undskyldte det bagefter, kan og vil jeg ikke tillægge nogen Vægt. Jeg vil neppe en Gang fremdrage dem her; jeg tror,